

verslag

FORUM STANDAARDISATIE WOENSDAG 13 MAART 2019

Nummer:	FS-20190424.1B
Vergaderdatum:	13 maart 2019
Vergadertijd:	09:30 tot 12:00 uur
Vergaderplaats:	New Babylon Meeting Center Anna van Buerenplein 29 Den Haag
Contactpersoon:	Joram Verspaget secretaris Bureau Forum Standaardisatie joram.verspaget@forumstandaardisatie.nl 06-52845592
Versie:	1.0
Aanwezig:	Larissa Zegveld (voorzitter), Rudi Bekkers (Technische Universiteit Eindhoven), Yvonne van der Brugge (Logius, secretaris), Gerard Hartsink (financiële sector), Cor Franke (Franke Interim Management), Marc van Hilvoorde (namens CIO Rijk), Floor Jas (Surfnet), Gé Linssen (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, DIO), Geert Moelker (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat), Friso Penninga (Geonovum), Ad Reuijl (Manifestgroep/CIP), Gerard Smits (Waterschapshuis), Rob Verweij (RINIS)
Afmeldingen:	Gijs Boudewijn (Betaalvereniging), Joop van Lunteren (adviseur), Wim van Nunspeet (CBS), Benno Overeinder (NLnet Labs), Theo Peters (VNG Realisatie), Harry Roumen (Belastingdienst), Anneke Spijker (Interprovinciaal Overleg), Michiel Steltman (DINL)
Namens Bureau:	Redouan Ahaloui (adviseur), Marijke Abrahamse (adviseur), Désirée Castillo Gosker (adviseur), Bart Knubben (adviseur), Ludwig Oberendorff (hoofd), Joram Verspaget (bureausecretaris, notulen), Han Zuidweg (adviseur)
Te gast:	Dieter Verhue (Kantar), agendapunt 05 Marc van Opijnen (KOOP), agendapunt 07

1. Opening, agenda, verslag

Actie:	Ter besluitvorming en ter kennisname
Tijd:	09:30-09:50 uur
Kennismaking en voorstelronde nieuwe voorzitter en Forum standaardisatie	
FS-190313.1A	Agenda
FS-190313.1B	Verslag Forum Standaardisatie 12 december 2018

Larissa Zegveld opent als nieuwe voorzitter van het Forum Standaardisatie de vergadering. De leden van het Forum stellen zich aan haar voor. In het verlengde hiervan maakt Larissa graag desgewenst bilateraal nog nader kennis met leden van het Forum, met de opdrachtgevers, en met de leden van het Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO), het gremium dat de voorstellen en adviezen van het Forum bespreekt en accordeert. Het bureau zal de afspraken voor haar nader afstemmen.

1A Agenda

1B Verslag Forum Standaardisatie 12 december 2018

- Yvonne van de Brugge was niet aanwezig bij het vergaderdeel van de decemberbijeenkomst. Dat wordt aangepast in het verslag.
- Naar aanleiding van de actiepunten wordt opgemerkt dat een afspraak met de TU Delft over adoptie aanjagen nog zal worden ingepland.
- De ISO-werkgroep Blockchain distributed ledger (ISO/TC 307) levert binnenkort een tekstvoorstel op.

De gemaakte opmerkingen meenemende stemt het Forum in met het verslag.

2. OBDO en Forum Standaardisatie

Actie:	Ter besluitvorming en ter kennisname
Tijd:	09:50-10:00 uur
FS-190313.2	Oplegnotitie
FS-190313.2A	Instellingsbesluit aanpassing samenstelling Forum Standaardisatie
FS-190313.2B	Aanbieding Monitor Open Standaarden aan Tweede Kamer
FS-190313.2C	OBDO 12 februari 2019: Agendapunt 4b1. Standaardisatie
FS-190313.2D	Stand van zaken standaardisatie-agenda (mondeling)

2A Instellingsbesluit aanpassing samenstelling Forum Standaardisatie

Geen opmerkingen.

2B Aanbieding Monitor Open Standaarden aan Tweede Kamer

Staatssecretaris Knops (BZK) heeft op 25 februari de Tweede Kamer de Monitor Open Standaarden 2018 toegestuurd en dit jaar staat hij ook op de cover van het magazine Monitor Open standaarden. Het digitale magazine Monitor Open Standaarden 2018 is te vinden op https://magazine.forumstandaardisatie.nl/nl_NL/11663/173722/cover.html

Het gehele rapport is te downloaden vanaf de voorpagina van het magazine.

In de Monitor Open standaarden staat de vraag centraal naar het gebruik van de open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst. Om dit te bepalen wordt gekeken naar aanbestedingen

(wordt om de relevante open standaarden gevraagd), overheidsbrede voorzieningen (worden de relevante open hierin toegepast) en naar overige bronnen. Ook wordt onderzocht of overheidsorganisaties zich verantwoorden over open standaarden in het jaarverslag in het kader van de 'leg uit' verplichting. Logius neemt ieder jaar in het jaarverslag een passage op over het gebruik van open standaarden in de voorzieningen die zij beheert, met gebruikmaking van de resultaten uit Monitor Open standaarden.

Naar aanleiding hiervan wordt een ronde input opgehaald over de vraag of en zo ja hoe verdere verspreiding van adoptie informatie die de eigen organisatie informatie betreft via de eigen communicatiekanalen van de Forumleden plaats zou moeten vinden. Zoals in het jaarverslag of middels een passage over het gebruik van open standaarden op de website.

Daarbij komt de vraag naar voren hoe het risico wordt *ingeschat dat* potentiële hackers op weg worden geholpen naar kwetsbare plekken in de ict-infrastructuur van deze organisaties. Dit risico wordt als laag ingeschat. Openbaarmaking van de resultaten op de eigen website vormt geen extra risico, omdat voor hackers deze informatie niet nieuw zou zijn. Die halen ze uit andere tools dan websites en jaarverslagen. Publicatie van deze gegevens is van geheel andere orde *dan bijvoorbeeld het* openbaar maken van je risico-assessment.

Verder kan publicatie van resultaten van de eigen organisatie op de eigen website en het jaarverslag ook een verdere prikkel zijn om de adoptie te versnellen en het gesprek op het hoogste managementniveau hierover aan te gaan. 'Leg uits' moeten sowieso worden gepubliceerd in de jaarverslagen conform de eis van de Rijksinstructie ICT-inkoop (met als effect dat het eerder de aandacht van de besturen krijgt), en de afspraken die zijn vastgelegd in het OBDO.

2C OBDO 12 februari 2019: Agendapunt 4b1. Standaardisatie

De voorgelegde stukken zijn unaniem aangenomen in het Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO). Hiermee heeft het OBDO ook ingestemd met het agenderen Monitor 2018 in eigen organisatie en achterban en een verantwoording op te nemen rond het gebruik van open standaarden in het jaarverslag van de eigen organisatie. Het bureau heeft over het agenderen van de monitor contact met de organisaties van de leden van het OBDO, wanneer hulp van het Forum daarbij gewenst is.

2D Stand van zaken standaardisatie-agenda (mondeling)

De opdracht Inventarisatie standaardisatie is begin februari verleend. Het betreft een inventarisatie van kansen die standaardisatie (in brede zin) biedt voor de doelen in de beleidsagenda NL Digibeter. Onder andere Theo Peters, Michiel Steltman en Ludwig Oberendorff zijn betrokken.

3. Presentatie Floor Jas [Surfnet]

Actie:	Ter bespreking
Tijd:	10:00-10:25 uur
Onderwerp:	Uit de reeks ' <i>Lid Forum vertelt over adoptie standaarden in eigen sector</i> ': Floor Jas vertelt over haar ervaringen met (de adoptie van) open standaarden in het veld rond Surfnet.

De leden van het Forum Standaardisatie vertellen om beurt over hun eigen organisatie en de (adoptie van) open standaarden. Deze keer vertelt Floor Jas over haar organisatie Surfnet.

Surfnet is een coöperatie voor het onderwijs en ict-onderzoek. Aangesloten zijn alle universiteiten, academische ziekenhuizen en een groot deel van de hbo- en mbo-instellingen. Surfnet richt zich op drie kernactiviteiten: dienstverlening, innovatie en kennisuitwisseling. Uitgangspunt is dat

digitalisering onderwijs en onderzoek transformeert en de leden het samen met elkaar moeten waarmaken. Financiering vindt voor innovatie plaats middels subsidies. Dienstverlening wordt gefinancierd middels tarieven.

Wat betreft open standaarden is Surfnet zowel gebruiker als promotor. Sinds vorig jaar voert Surfnet de IV-meting uit voor de eigen achterban.

4. Open Standaarden, lijsten

Actie:	Ter besluitvorming en ter kennisname
Tijd:	10:25-10:35 uur
Voorzitter:	Stuurgroep open standaarden
	FS-190313.4 Oplegnotitie FS-190313.4A Evaluatie van ePortfolio, een standaard voor de uitwisseling van e-portfolio's

Friso Penninga licht het agendapunt namens de Stuurgroep open standaarden toe.

4A Evaluatie van ePortfolio, een standaard voor de uitwisseling van e-portfolio's

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd in te stemmen met advies 'Handhaaf de standaard E-Portfolio op de 'Pas toe of leg uit'-lijst en geef opvolging aan de voorgestelde aanbevelingen'.

Als voorwaarde voor handhaving van ePortfolio op de 'pas toe of leg uit'-lijst wordt gesteld dat de beheerder vóór eind 2019 een implementatiestrategie opstelt om de adoptie en het gebruik van de standaard te verhogen. Hierbij wordt de beheerder geadviseerd te verkennen of het UWV Werkbedrijf de standaard kan adopteren in het kader van het koppelen van werkzoekenden aan werk. Gemeenten hebben ook met matchingsvraagstukken te maken. Daarnaast wordt geadviseerd te kijken naar ontwikkelingen rondom match software en match engines. Cor Franke biedt aan om desgewenst hierover contact op te nemen met het UWV.

B. OpenID Connect

Geen nadere opmerkingen.

C. Stand van zaken rond lopende procedures

Geen nadere opmerkingen.

5. Presentatie Dieter Verhue [Kantar]

Actie:	Ter bespreking
Tijd:	10:50-11:15 uur (<i>Dieter Verhue – Kantar & Ludwig Oberendorff</i>)
Onderwerp:	<i>Signaleren, adresseren, agenderen:</i> Publieksonderzoek 'Herkenbaarheid van en vertrouwen in websites en e-mails van de overheid'. Zie ook bijlage 06B. Onderzoeksrapport Herkenbaarheid en betrouwbaarheid van websites en e mails.

Dieter Verhue van Kantar is te gast om het publieksonderzoek 'Herkenbaarheid en betrouwbaarheid voor overheidswebsites en e-mail' toe te lichten.

Hoe kan een gebruiker een legitieme e-mail of website van de overheid herkennen? Deze vraag staat centraal in het onderzoek in opdracht van de directie Informatiesamenleving en Overheid (DI&O) van het ministerie van BZK. Het ministerie wil de herkenbaarheid en betrouwbaarheid van overheidswebsites en -emails bevorderen om phishing en spoofing te voorkomen. Het onderzoek moet inzichten geven die helpen om deze doelstellingen te realiseren.

Ter introductie op de presentatie van Verhue schetst Ludwig Oberendorff de context aan de hand van enkele voorbeelden, waaronder het gebruik van een veelvoud aan verschillende emaildomeinen door de Nederlandse Spoorwegen versus één door PostNL.

Voor het onderzoek van Kantar hebben in totaal 1423 burgers een vragenlijst ingevuld. De deelnemers beantwoordden vragen over 'digivaardigheid en eigen ervaringen', 'beoordeling van websites en e-mails' en 'houding ten aanzien van maatregelen'. Conclusie uit het onderzoek is dat miljoenen burgers moeite hebben om goed te herkennen of een website of e-mailbericht al dan niet van de overheid is, of de mail of site vervalst is, en fraudeurs hiervan gebruik maken bij phishing en het er bovendien voor zorgt dat veel burgers echte overheidswebsites/e-mails niet vertrouwen.

Aanbevolen wordt daarom om de herkenbaarheid van websites en e-mailberichten van de overheid te vergroten door de uniforme domeinnaamextensie .overheid.nl achter alle domeinnamen van de overheid te plaatsen. Hieraan moet heldere communicatie worden gekoppeld dat burgers de overheid als digitale afzender aan de uniforme domeinnaamextensie kunnen herkennen en dat overheidswebsites altijd een slotje (HTTPS) dragen. Daarbij ook duidelijk maken wat overheidsdiensten nooit in een e-mailbericht zullen vragen.

Vragen aan het Forum zijn of de problematiek wordt herkend, de oplossingsrichting wordt herkend en wat een goede succes strategie is.

Het Forum herkent de problematiek en de urgentie. Om argumentatie te verzamelen voor invoering adviseert het Forum om te onderzoeken wat het effect van een uniforme domeinnaamextensie (in bijvoorbeeld UK, FR en D) internationaal heeft betekend en of er bewijs is dat deze extensie heeft bijgedragen aan een herkenbaardere digitale overheid en vermindering van phishing en spoofing. Daarnaast wordt onderzocht wat voor baten en kosten van invoering van één domeinnaamextensie voor de Nederlandse overheidsorganisaties, waarbij een stapsgewijs invoeringsscenario voor de hand ligt. Gewezen wordt op het belang van webadressen voor linked data. Een passende URI-strategie moet daarom worden meegenomen. Ook apps moeten meegenomen worden.

Er is veel belangstelling voor het rapport van de Forumleden. Ze vragen om een signaal als het is gepubliceerd en het verder kan worden verspreid. Het rapport is thans openbaar en gepubliceerd op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/01/31/herkenbaarheid-van-en-vertrouwen-in-websites-en-e-mails-van-de-overheid>

6. Open standaarden, adoptie

Actie:	Ter besluitvorming en ter kennisname	
Tijd:	11:15-11:25 uur	
Voorzitter:	Stuurgroep open standaarden	
Bijlagen:	FS-190313. 6	Oplegnotitie
	FS-190313. 6A	Opzet Monitor open standaarden 2019
	FS-190313. 6B	Onderzoeksrapport Herkenbaarheid en betrouwbaarheid van websites en e-mails [ONDER EMBARGO]
	FS-190313. 6C	Reactie Forum op brief CCvDD : reikwijdte pas-toe-of-leg-uit-lijst
	<i>Ter kennisname</i>	
	FS-190313. 6D	Ontwikkelingen documentstandaarden
	FS-190313. 6E	Ontwikkelingen API's
	FS-190313. 6F	Ontwikkelingen moderne internetbeveiligingsstandaarden
	FS-190313. 6G	Overzicht verspreiden Monitor 2018 en IV-meting medio 2018 onder achterban
	FS-190313. 6H	Overig

Friso Penninga licht het agendapunt namens de Stuurgroep open standaarden toe.

6A Opzet Monitor open standaarden 2019

Het Forum stemt in met de voorgelegde opzet met de opmerking aan BFS ook aandacht te besteden aan vooruitblikken: op welke beleidsterreinen zullen in de nabije toekomst open standaarden relevant zijn?

6B Onderzoeksrapport Herkenbaarheid en betrouwbaarheid van websites en e-mails

Reeds aan de orde geweest tijdens de presentatie van Dieter Verhue van Kantar.

6C Reactie Forum op brief CCvDD: reikwijdte pas toe of leg uit-lijst

Het Forum vraagt aan de brief een activerende opmerking toe te voegen, waaruit de taak van de beheerder in deze wordt gedeut. Met die aanvulling kan de brief worden verzonden.

7. Presentatie Marc van Opijnen [KOOP]

Actie:	Ter bespreking
Tijd:	11:25-11:50 uur
Onderwerp:	Uit de reeks ' <i>Beheerder standaard aan het woord</i> ': Kennis- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) over Juriconnect (JCDR), een standaard voor Identificatie van en verwijzingen naar decentrale regelgeving. Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR)

Marc van Opijnen geeft een toelichting op de standaarden in het juridisch domein die op de 'pas toe of leg uit'- lijst staan: ECLI voor citatie en verwijzing naar rechterlijke uitspraken, BWB voor centrale wet- en regelgeving en JCDR voor decentrale regelgeving. Daarnaast is er nog een standaard voor juridische doctrine (JCDI) maar die heeft (nog) niet de 'pas toe of leg' uit status.

ECLI, BWB en JCDR zijn onder meer geïmplementeerd in de LinkeXtractor, software die automatisch tekstuele verwijzingen naar wet- en regelgeving, jurisprudentie, Parlementaire documenten en Europese regelgeving "ontdekt" in bestaande teksten en omzet naar expliciete links. De links gaan naar wetten.nl, rechtspraak.nl, officiële bekendmakingen.nl en EUR-Lex. Het Forum krijgt een demo te zien.

De sheets van de presentatie staan bij de vergaderstukken op de website van het Forum Standaardisatie.

8. Voortgang

Actie:	Ter kennisname
Tijd:	11:50-11:55 uur
	FS-190313.8 Voortgangsnotitie

Geen nadere opmerkingen.

9. Rondvraag

Actie:	Mondeling
Tijd:	11:55-12:00 uur

Er waren geen punten voor de rondvraag.

10. Sluiting

Actie:	Mondeling
Tijd:	12:00 uur

Actiepunten

Nummer	Actiepunt	Wie	Per datum	Status
9	Afstemmen kennismakingsgesprekken Larissa.	BFS / Larissa Zegveld	13 maart 2019	Loopt.
3	In een volgende Monitor wordt ook de levenscyclus van een standaard meegenomen, onder andere over wat er te zeggen en te leren is over de tijdspanne waarin adoptie begint aan te trekken.	BFS	12 december 2018	Wordt meegenomen in de Monitor 2019.
4	Het bureau bereidt de schriftelijke reactie op de brief van het CCvDD voor legt deze per mail ter accordering voor aan het Forum.	BFS	12 december 2018	Is opgepakt door het bureau.
5	Het benaderen van TU Delft inzake het mobiliseren van partijen, met het oog op adoptie in beleids- of wetgevingstrajecten	BFS	12 december 2018	Wordt opgepakt door het bureau in samenwerking met Cor Franke, Gerard Hartsink en Michiel Steltman in Q2.
7	Evalueren adoptie IPv6 en dit voorleggen aan het Forum.	BFS	12 december 2018	Wordt meegenomen in eerstvolgende evaluatieronde. Tweede helft 2019 beschikbaar.
8	PDF/UA: eind 2019 evaluatie ondersteuning PDF/UA voorleggen aan Forum.	BFS	12 december 2018	Wordt opgepakt door het bureau en t.z.t. geagendeerd in Forum.